

Nr. 179.
24de
August.

Befendtgørelse

vedrørende

Undervisningen i Modersmaalets Sproglære.

Da der i de Lærebøger, der benyttes ved Undervisningen i Modersmaalets Sproglære i Landets Skoler og Seminarier, anvendes til Dels meget forskellige Betegnelser for de samme grammatiske Begreber, og denne Uensartethed har vist sig at være til Ulempe for den nævnte Undervisning, har Ministeriet foranlediget Spørgsmaalet om Afhjælpningen af denne Mangel taget under Overvejelse af en Kreds af sagkyndige Mand med den nærmere Opgave at bringe i Forslag en Række danske Betegnelser for disse Begreber, som efter Sprogets nuværende Form maatte findes bedst egnede til at danne et ensartet Grundlag for Undervisningen paa dette Omraade.

I Overensstemmelse med det herefter fremkomne Forslag, under hvis Udarbejdelse det har været en Forudsætning, at Valget burde træffes mellem saadanne Betegnelser, som allerede forelaa i den grammatiske Litteratur, idet i øvrigt ved Valget af Betegnelserne saavel disses videnskabelige Rigtighed som deres praktiske Brugbarhed har været et Hovedhensyn, maa Ministeriet anse de nedenstaaende danske Betegnelser for de almindeligste Begreber for egnede til i alt Fald indtil videre at anvendes ved Undervisningen i Modersmaalets Sproglære, hvorfor de herved anbefales af Ministeriet til Indførelse dels i samtlige under Borger- og Almue-skolevæsenet hørende, saavel offentlige som private Skoler, dels i Statsseminarierne og de private Seminarier, dels i samtlige offentlige og private Latin-skoler og Realskoler, for de sidstnævnte Arter af Skolers Vedkommende dog kun for saa vidt danske grammatiske Betegnelser overhovedet benyttes ved Undervisningen.

I. Lydlæren.

1. Stabelse.
2. Selvlyd.
3. Medlyd.
4. Tbelyd.
5. Fordobling.
6. Lydsfifte:
 - a. Selvlydsfifte (Aflyd, Omlyd).
 - b. Medlydsfifte.
7. Stød.
8. Bogstav.

II. Ordlæren.

Nr. 179.
24de
August.

1. Navneord, 2. Tillægsord, 3. Kendeord, 4. Stedord eller Henvisningsord, 5. Talord, 6. Udsagnsord, 7. Børd, 8. Forholdsord, 9. Bindeord, 10. Udraabsord.

Navneord.

- a. Tingsnavn.
- b. Tankenavn.
- c. Fællesnavn.
- d. Egennavn.
- e. Fællestøn.
- f. Intektstøn.
- g. Ental.
- h. Flertal.
- i. Bøjning.
- j. Forholdsafald.
- k. Nævnafald.
- l. Ejefald eller Tillægsfald.

Tillægsord.

Graddbøjning: Grundform, højere Grad og højeste Grad.

Kendeord.

- a. Det ubestemte Kendeord.
- b. Det bestemte Kendeord $\left\{ \begin{array}{l} \text{det efterhængte.} \\ \text{det foransatte.} \end{array} \right.$

Stedord eller
Henvisningsord.

- a. Afhængighedsfald.
- b. Personlige Stedord.
- c. Ejestedord.
- d. Tilbagevisende Stedord.
- e. Gensidigt tilbagevisende Stedord.
- f. Paapegende Stedord.
- g. Spørgende Stedord.
- h. Henførende Stedord.
- i. Ubestemte Stedord.

Talord.

- a. Mængdetal.
- b. Ordenstal.

Udsagnsord.

- a. Bøjning.
- b. Omfagnsformer.
- c. Handleform.
- d. Lidform.
- e. Lidformet Udsagnsord.
- f. Hjælpeudsagnsord.
- g. Den fremsættende Maade.
- h. Den forestillende Maade.
- i. Den bydende Maade.
- j. Navnemaade.
- k. Tillægsmaade.
- l. Nutid.
- m. Datid.

Nr. 179.

24de
August.

- n. Fornutid.
- o. Fordatid.
- p. Fremtid.
- q. Førfremtid.
- r. Fortids Fremtid.
- s. Fortids Førfremtid.
- t. Den stærke og den svage Bøjning.

(7) Biord.

(8) Forholdsord.

(9) Bindeord.

a. Sideordnende Bindeord.	
b. Underordnende Bindeord.	
c. Forbindende	} Bindeord.
d. Afskillende	
e. Modfættende	}
f. Begrundende	
g. Tids-	} Bindeord.
h. Aarsags-	
i. Betingelses-	}
j. Indrømmelses-	
k. Sammenlignings-	}
l. Udsagns-	
m. Hensigts-	}
n. Følge-	
o. Spørgs-	}

(10) Udraabsord.

III. Sætningslæren.

A. Den enkelte Sætning.

- 1. Grundled.
- 2. Omfagn.
- 3. Nøgen og udvidet Sætning.
- 4. Uselftændige
- 5. Indvirkende
- 6. Uindvirkende
- 7. Tilbagevirkende
- 8. Genfældigvirkende
- 9. Upersonlige
- 10. Genstandsled.
- 11. Hensynsled.
- 12. Omfagnsled til Grundledet.
- 13. Omfagnsled til Genstandsledet.
- 14. Navnetillæg.
- 15. Artsbetegnelse.
- 16. Tilstandsbetegnelse.

} Udsagnsord.

- 17. Bedføjelse.
- 18. Størrelsesbestemmelse.
- 19. Steds- og Tidsbestemmelse.
- 20. Forholdsordsled.
- 21. Bindordsled.
- 22. Tiltale og Udraab.

B. Sætningsarter.

- 1. **Selvstændig Sætning.** (Sær sætning, Hovedsætning).
 - a. Fortællende
 - b. Spørgende
 - c. Udraabs-
 - d. Forestillende
 - e. Bydende
 } Sætning.
- 2. **U selvstændig Sætning eller Bisætning.**
 - a. Udsagns-
 - b. Spørg-
 - c. Genførelses-
 - d. Genfigts-
 - e. Følge-
 - f. Tids-
 - g. Årsags-
 - h. Betingelses-
 - i. Indrømmelses-
 - j. Sammenlignings-
 } Bisætning.
- 3. Sætningsrække, Sætningskæde.
- 4. Forsætning, Eftersætning, Mellem sætning.
- 5. Ordret og fri Udførelse.

Bindeordsbisætninger.

IV. Ord dannelsen.

- 1. Stamme, Rod.
- 2. Sammensætning.
- 3. Afledning

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, den 24de August 1895.

Bardenfleth.

A. P. Weis.